

Posudek bakalářské práce Michala Skalníka
Arendtvej pojatje jednanja v diele „The Human Condition

M. Skalník se soustředil při zkoumání otázky, jak H. Arendtová pojímá jednání, na analytické promyšlení některých základních určení jednání a jejich vzájemných vztahů. Vstupní partie práce jsou značně rozpačité. V Úvodu vyjadřuje autor přesvědčení, že „definice“ základních typů činností jsou nejasné a že jejich hlavním smyslem je umožnit vylíčit „příběh“ historických proměn lidské aktivity, ústící v moderním věku práce. Malou nosnost základní typologie (Arendtová jistě nepodává „definice“) dovozuje M. Skalník z toho, že nelze spojit charakteristiku práce jako cyklu produkce a konzumpce s charakteristikou práce jako tělesně podmíněné nutnosti, protože jednou tuto činnost posuzujeme z hlediska produktu (práce k žádnému nevede), podruhé z hlediska situace, v níž je činnost vykonávána (odkázanost tělesné existence na okolní svět). Přiznám se, že mi není zřejmé, proč by nebylo na práci možné pohlížet z obou hledisek, ani proč by právě to muselo vést k tomu, že bychom tutéž činnost nazývali zhotováním i jednáním [?!] (str. 3).

Tematizace pojmu podmínky, navazující na termín „human condition“, dospěje „analýzou“ nejprve k tomu, že podmínka vždy podmiňuje něco (což je pravdivé, ale zcela triviální), upozorní však nakonec na to, že vztah mezi základními fakty lidské existence (tělo, předmětný svět, pluralita) a základními typy činností, který A. označuje za „korespondenci“, v sobě pod titulem *podmíněnost* skrývá specifický problém.

Poněkud záhadně působí tvrzení „Arendtvej génius spočíva práve v prepojení základných faktov ľudskej existencie so sférou ľudskej činnosti“ (str. 10), pokud se na následující straně praví, že „musíme tolerovať základný nedostatok a to, že Arendtová nerozlišuje medzi základným faktom ľudskej existencie a podmienkou, ktorá vzniká vzťahnutím tohoto základného faktu k sfére ľudskej činnosti“ (str. 11). Nevysvětlí to ani věta, která se nachází v pasáži mezi oběma místy: „Domnievam sa, že základné činnosti nemôžeme chápať jako všeobecné definície ale jako akési základné formy činností, ktorými môžeme základné činnosti popisovať a určovať“ (str. 11 nahoře).

Vlastní jádro práce tvoří témata plurality, natality (zrodu), jejich „součinnosti“ v jednání (kap. 2-4) a úvaha o samo-účelnosti jednání, která je uzavřena vysvětlujícím poukazem na pojem *principu* z eseje *O svobodě*. I když ztotožnění plurality vůbec s pluralitou rozdvojení člověka v sobě samém, tzn. s myšlením, je velmi jednostranné, umožňuje autorovi poukázat na fakt, že u

Arendtové není dostatečně vyjasněn vztah mezi myšlením a jednáním a propojit „podmínku“ plurality (jakožto myšlení) se sebe-vyjadřující činností umělce a podmínku natality se sebeodhalující aktivitou člověka jednajícího ve veřejném prostoru.

V páté kapitole autor vyváženě probírá různé aspekty samo-účelnosti jednání, její nejednoznačnou zařaditelnost do tradičního rozlišení PRAXIS-POIESIS a nalézá v eseji o svobodě pojem *principu* jednání, který překračuje motivaci i důsledky činu, zjevuje se až v činnosti samé, a to v jistém smyslu i jednajícímu samému, který tak „zažívá opět skutečnost svého zrodu“ (str. 34). Práci uzavírá krátká kapitola o organizaci veřejného prostoru a stručné shrnutí.

Práce je zjevně narychlo napsaná, vyznačuje se jistými věcnými i formulačními nedostatky, ale v centrálních kapitolách dospívá k uchopitelnému pojetí jednání H. Arendtové a některým pozoruhodným korekturám jejích hlavních kategorií. Navrhuji hodnotit ji jako velmi dobrou až dobrou.

(prof. PhDr. Pavel Kouba)